

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і
науки України

03.04.2018 № 315

ЗАЯВКА

**на проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою
«Організаційно-педагогічні умови фізичного та духовного виховання учнів на
основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов»
у Львівській загальноосвітній середній школі східних мов та бойових
мистецтв «Будокан» з поглибленим вивченням іноземних мов
і у Комунальному закладі Львівської міської ради «Львівський інститут
післядипломної педагогічної освіти» у 2017 – 2022 роках**

Актуальність дослідження. Людина здобуває освіту, щоб жити щасливо та бути успішною. Згідно з Концепцією Нової української школи, *«метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві і цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності»*.

Випускник нової школи – це, насамперед, «усебічно розвинена, здатна до критичного мислення цілісна особистість, патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини, інноватор, здатний змінювати навколишній світ».

Вихованню такої гармонійної і самодостатньої людини, з сильним і вольовим характером можуть сприяти східні єдиноборства. Філософські і морально-етичні принципи, на яких вони базуються, містять значний потенціал для розвитку як фізичних, так і психічних якостей людини, гармонізації її душі і тіла, вироблення впевненості у собі і своїх силах. Займаючись східними видами спорту, учні виховуватимуть самовладання, силу волі, мужність, готуватимуться до

відстоювання ідеалів честі і справедливості. Східні єдиноборства допомагають покращити здоров'я, навчають самозахисту і вдосконалюють не тільки тіло, але й волю людини. Обставини сучасного життя, об'єктивні процеси становлення конкурентного середовища спонукають педагогів звернути увагу на таку важливу проблему, як формування характеру. Життя переконливо доводить, що саме безхарактерність є найдошкульнішою хворобою сучасного суспільства і гальмом успіху наших сучасних реформ. Наше завдання – допомогти молодому поколінню стати самостійними, сильними, конкурентоспроможними, готовими самостійно приймати власні рішення та за них відповідати. Одним з таких виховних інструментів можуть бути і східні єдиноборства. Крім вольових якостей вони виховують самоконтроль, витривалість у складних ситуаціях, повагу до ближнього, мотивують до навчання протягом усього життя.

Східні єдиноборства сьогодні є також прекрасною альтернативою комп'ютерним іграм, телебаченню й дитячій бездіяльності.

Вивчення східних мов допоможе учням краще пізнати філософію східних бойових мистецтв, культуру народів Сходу, їхні життєві цінності, зрозуміти типологічні риси української ідентичності, яка розвивалася між Сходом і Заходом.

Завдяки інтеграції пізнавальної та спортивної складових, навчально-виховний процес буде спрямований на виховання сильних, ерудованих, різнобічно розвинених особистостей, соціально адаптованих, патріотично вихованих, з лідерськими якостями.

Окрема роль у вивченні східних мов та традицій фізичного виховання в Японії та Китаї належить налагодженню майбутнього для України стратегічного та економічного партнерства з країнами Сходу. Краще розуміння культури, мови та традицій дозволить випускникам школи встановлювати прямі зв'язки з майбутніми науковими та діловими партнерами цих країн, проходити спільні навчання в цих країнах, запозичувати потрібний для України науковий досвід та бути учасниками прямих міжнародних контактів в галузі освіти.

Метою експерименту є теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка організаційно-педагогічних умов фізичного та духовного виховання на

основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов і перевірка її результативності.

Об'єкт дослідження – процес фізичного та духовного виховання учнів у Львівській загальноосвітній середній школі східних мов та бойових мистецтв «Будокан» з поглибленим вивченням іноземних мов.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови організації навчально-виховного процесу в авторській моделі фізичного та духовного виховання на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов.

Гіпотеза дослідно-експериментальної роботи ґрунтується на припущенні, що виховання духовно міцної і фізично здорової, естетично розвиненої, гармонійної особистості – громадянина України, людини з вольовими рисами характеру, яка здатна працювати в колективі, але й брати особисту відповідальність за свої зобов'язання, людину творчу, здатну до інноваційної діяльності, постійного пошуку нових ідей буде ефективним за реалізації таких організаційно-педагогічних умов, як:

інтеграція традицій українського національного виховання та східних єдиноборств,

поглибленого вивчення східних мов та культурних надбань народів Сходу.

Завдання експерименту:

проаналізувати наукову та науково-методичну літературу з проблеми впливу східних бойових мистецтв та східних мов на фізичний та духовний розвиток молоді;

розробити та впровадити у навчально-виховний процес ЛЗСШ «Будокан» модель фізичного та духовного виховання на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов;

здійснювати теоретичну та методичну підготовку вчителів школи, які братимуть участь в експерименті, щодо розроблення, експериментальної перевірки та впровадження моделі;

розробити авторські навчальні програми з фізичного виховання (на основі східних єдиноборств), японської та китайської мов;

підготувати навчальне, навчально-методичне, методичне забезпечення навчально-виховного процесу для упровадження моделі;

розробити й упровадити шкільну виховну програму, яка враховує виховні можливості східних єдиноборств та східної філософії і створює умови для формування свідомої дисципліни та культури поведінки на основі методів фізичного і духовного вдосконалення в східних бойових мистецтвах;

визначити та обґрунтувати критерії та показники ефективності цієї моделі, розробити на цій основі відповідний інструментарій оцінювання її ефективності;

здійснювати моніторинг ефективності упровадження запропонованої авторської моделі фізичного та духовного виховання на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов;

проаналізувати та узагальнити результати експериментальної перевірки та впровадження означеної моделі.

Теоретико-методологічною основою експерименту є положення Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національної програми виховання дітей та учнівської молоді, Концепції Нової української школи, теоретичні праці з питань філософського підґрунтя та принципів східних єдиноборств (В. О. Темченко, Е. Ю. Нестеренко, В. О. Гаврилюк, В. Н. Арзютов, М. М. Пампура), ідеї особистісно-орієнтованої освіти (І. С. Якиманська, І. А. Зязюн, О. М. Пехота, В. В. Рибалка, Г. К. Селевко, В. А. Семиченко, О. Я. Савченко), психолого-педагогічна теорія цінностей, дослідження в галузі педагогіки успіху, гуманістичної психології (І. Бех, А. Маслоу, К. Роджерс), формування і розвитку життєтворчих компетентностей особистості, теорія систем та системного підходу, теоретичні праці про підходи до формування змісту навчання, про засади педагогічного оцінювання (Г. Єльнікова, В. Куценко, В. Маслов та інші) та оцінювання освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти (О. Боднар, В. Бондар, А. Гуралюк, Г. Єльнікова, В. Куценко, В. Маслов та інші).

Науково-педагогічні принципи експерименту:

- цінність дитинства. Відповідність освітніх вимог віковим особливостям

дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема гру;

- особистісний підхід, що передбачає розвиток дитини як особистості. Замість «навченої безпорадності» – плекання самостійності та незалежного мислення, самоповаги та впевненості у собі;

- здоров'я. Формування здорового способу життя і створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку;

- безпека. Створення атмосфери довіри і взаємоповаги. Перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування.

- забезпечення рівних можливостей для кожного вихованця, індивідуальний підхід;

- демократизація освіти, що передбачає співробітництво, спільну творчість педагога й вихованця, віру у творчі здібності учнів;

- пріоритет компетентнісного підходу, що передбачає упровадження таких інноваційних технологій організації навчально-виховного процесу, які активізують творчий пошук особистості та її діяльність;

- інтегрування змісту освіти у початковій школі;

- взаємозв'язок східної філософії та української національної культури у процесі фізичного і духовного виховання молоді;

- пріоритет морально-етичних цінностей (утвердження людської гідності, ціннісного ставлення особи до людей, суспільства, природи, мистецтва, праці, до самої себе).

Достовірність результатів експерименту буде забезпечуватися:

- теоретичним аналізом світового та вітчизняного досвіду щодо створення організаційно-педагогічних умов для фізичного і духовного розвитку учнів;

- моніторингом, спостереженням, анкетуванням, тестуванням учнів та педагогів, інтерв'юванням, бесідами;

- психолого-педагогічним аналізом змін у фізичному, духовному та інтелектуальному розвитку учнів;

- статистичною обробкою даних, отриманих у процесі експерименту.

Експеримент проводитиметься у Львівській загальноосвітній середній

школі східних мов та східних бойових мистецтв «Будокан» з поглибленим вивченням іноземних мов за участі Комунального закладу Львівської міської ради «Львівський інститут післядипломної педагогічної освіти».

Наукова новизна полягає у створенні для впровадження у закладах загальної середньої освіти ефективної, унікальної моделі освітнього процесу, у якій синтезовано здобутки національної та європейської освітньої думки й педагогічний досвід народів Сходу, передусім Японії та Китаю, відображений у мовах цих народів, їхніх традиціях фізичного й духовного розвитку.

Теоретичне значення експерименту полягає в обґрунтуванні переваг авторської моделі фізичного та духовного виховання на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов, у якій синергія української та східних культур сприятливо впливає на виховання духовно міцної і фізично здорової, гармонійної особистості – громадянина України, здійсненні теоретичного аналізу процесу його формування, впливу кожного з елементів, які формують це середовище, на навчання, виховання, фізичний і духовний розвиток учнів.

Практичне значення дослідження полягає у:

- науковому обґрунтуванні придатності для формування освітнього середовища сучасної української школи моделі навчально-виховного процесу, у якому фізичний та духовний розвиток учнів відбувається на основі освоєння ними національного культурного спадку у поєднанні з елементами культур народів Сходу, передусім Японії та Китаю;

- апробації цієї інноваційної моделі освітнього процесу у Львівській загальноосвітній середній школі східних мов та східних бойових мистецтв «Будокан» з поглибленим вивченням іноземних мов;

- виробленні рекомендацій щодо формування та розвитку освітнього середовища Львівської середньої загальноосвітньої школи східних мов та східних бойових мистецтв «Будокан» з поглибленим вивченням іноземних мов;

- розробці системи підвищення кваліфікації педагогів ЛЗСШ «Будокан»;

- використанні результатів дослідження у теоретичних розробках інших

інноваційних моделей навчально-виховного процесу, у яких поєднуюватимуться європейські освітні традиції та освітні й культурні традиції народів Сходу;

- підготовці пропозицій щодо впровадження одержаних результатів у практику роботи інших закладів освіти.

Вірогідність результатів експерименту забезпечуватиметься теоретико-методологічним обґрунтуванням його вихідних позицій, застосуванням комплексу засобів, форм і методів, адекватних об'єкту, предмету, меті і завданням дослідження, систематичним моніторингом експерименту, якісною і кількісною обробкою експериментальних даних, їхньою широкою апробацією на міських, обласних та всеукраїнських наукових конференціях та психолого-педагогічних семінарах.

Терміни проведення експерименту:

Початок – жовтень 2017 р., закінчення – грудень 2022 р.

Етапи дослідження

I (організаційно-підготовчий) етап: жовтень 2017 – жовтень 2018 року:

- аналіз наукової літератури з теорії педагогічного моделювання;
- аналіз наукової та науково-методичної літератури з проблеми впливу східних бойових мистецтв та східних мов на фізичний та духовний розвиток молоді;
- визначення особливостей функціонування школи, у якій одним із елементів виховання і фізичного розвитку є східні бойові мистецтва та східні мови;
- створення робочих груп педагогів, які братимуть участь у проведенні експерименту;
- організація діяльності науково-методичної ради у проведенні експерименту;
- налагодження спільної діяльності з науковими установами, які надаватимуть науково-методичну підтримку у проведенні експерименту;
- підведення підсумків I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту.

II (концептуально-діагностичний) етап: листопад 2018 р. - серпень 2019р.

- розроблення концепції моделі фізичного та духовного виховання на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов;
- розроблення моделі фізичного та духовного виховання учнів на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов;
- здійснення теоретичної і методичної підготовки вчителів, які братимуть участь в експерименті;
- визначення та обґрунтування критеріїв, показників та рівнів ефективності означеної моделі;
- розроблення інструментарію оцінювання ефективності запропонованої моделі фізичного і духовного розвитку учнів на основі визначених та обґрунтованих критеріїв, показників та рівнів ефективності означеної вище моделі;
- оцінювання стану матеріально-технічної бази навчального закладу та визначення потреб для реалізації експерименту;
- підбиття підсумків II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту.

III (формувальний) етап: вересень 2019 р. – червень 2021 р.:

- впровадження розробленої моделі;
- експериментальна перевірка ефективності розробленої моделі фізичного і духовного розвитку дітей на основі східних єдиноборств та східних мов;
- розроблення та упровадження авторських навчальних програм з фізичного виховання (на основі східних єдиноборств), японської і китайської мов; авторських методик з фізичного виховання та навчання східних мов;
- підбиття підсумків III (формувального) етапу експерименту.

IV (узагальнювальний) етап: липень 2021 р. – грудень 2022 р.:

- статистично-кількісний та описово-якісний аналіз результатів експерименту;
- підготовка і проведення районних та міських семінарів, всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика фізичного і духовного

виховання молоді на основі східних єдиноборств та східних мов»;

- розроблення методичних рекомендацій з впровадження вказаної моделі для керівників і педагогів закладів загальної середньої освіти;
- написання і публікація статей у наукових виданнях;
- підготовка методичного посібника «Фізичний і духовний розвиток молоді на основі східних єдиноборств та східних мов»;
- підбиття підсумків узагальнювального етапу експерименту;
- узагальнення результатів експерименту та оформлення їх у вигляді наукового звіту.

-

Очікувані результати:

- Розроблена та експериментально перевірена модель фізичного та духовного виховання молоді на основі східних єдиноборств та поглибленого вивчення східних мов у закладі загальної середньої освіти.

- Якісний вплив запропонованої моделі на фізичне та духовне здоров'я учнів, на їхній інтелектуальний розвиток (висновки зроблені на основі створених критеріїв і показників, інструментарію оцінювання ефективності функціонування зазначеної моделі).

- Стійка тенденція до зниження показників захворюваності, тривалості гострої захворюваності.

- Орієнтація шкільної громади на сталий розвиток і партнерські стосунки.

- Навчання східним єдиноборствам інтегроване у шкільні предмети «Фізична культура» та «Основи здоров'я» на основі авторської програми з фізичного виховання.

- Викладання у початкових класах Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан», крім англійської, двох мов Сходу: японської та китайської (на вибір) за навчальним планом шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов та авторськими програмами.

- Поступове впровадження вивчення мов народів Сходу (японської, китайської) та фізичного виховання на основі вивчення східних єдиноборств в

усіх класах Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан».

- Стійка тенденція до зростання рівня навчальних досягнень учнів Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан» (за результатами внутрішньошкільних та зовнішніх моніторингових досліджень).

- Відповідність якості виховного простору Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан» таким характеристикам: безпечний, моральний, сповнений довіри, вільний (демократичний), патріотичний, відкритий.

- Налагоджені ділові партнерські зв'язки з закладами освіти України та інших країн, передусім – Японії та Китаю.

- Зростання позитивного іміджу та конкурентоздатності Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан» на ринку освітніх послуг.

Організаційно-кадрове забезпечення впровадження науково-педагогічного експерименту.

Науково-методична рада у складі:

Наукові керівники:

Яремчук Юрій Ярославович, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри фізичного виховання і спорту Львівського національного університету імені І. Франка, майстер спорту України міжнародного класу, заслужений тренер України.

Пастушенко Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Наукові консультанти:

Бех Іван Дмитрович, доктор психологічних наук, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук,

начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Сіренко Романа Романівна, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання і спорту Львівського національного університету імені І. Франка.

Овчарук Ігор Степанович, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, начальник кафедри теорії та фізичної підготовки Одеської військової академії.

Координатор:

Кіян Ольга Іванівна, кандидат педагогічних наук, завідувач сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Відповідальні виконавці:

Козловський Олександр Олегович, директор Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан», вчитель історії та фізичної культури.

Куманська Наталія Анатоліївна, заступник директора Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан» з навчально-виховної роботи.

Філенко Катерина Олексіївна, вчитель японської мови, автор проекту викладання японської мови для початкових класів у Львівській загальноосвітній середній школі «Будокан».

Паїк Лілія Євгенівна, практичний психолог Львівської загальноосвітньої середньої школи «Будокан».

Директор ЛСЗШ «Будокан»

Наукові керівники

Координатор

О.О.Козловський

Ю.Я.Яремчук

Н.М. Пастушенко

О.І. Кіян

